

Відповідальність за вчинення насильства в сім'ї

Беручи до уваги Закон України «Про попередження насильства в сім'ї», який визначає як саме поняття «насильство в сім'ї», так і основні його форми, під поняттям «насильство над дітьми в сім'ї» ми розуміємо будь-які умисні дії фізичного, психічного (емоційного), сексуального чи економічного спрямування дорослих членів сім'ї по відношенню до дітей, якщо ці дії порушують конституційні права і свободи дитини як людини і громадянина, і наносять їй моральну шкоду, шкоду її фізичному або психічному здоров'ю.

Відповідно до Закону України «Про попередження насильства в сім'ї» існують такі форми насильства в сім'ї:

1. **фізичне насильство в сім'ї** - умисне нанесення одним членом сім'ї іншому члену сім'ї побоїв, тілесних ушкоджень, що може призвести або призвело до смерті постраждалого, порушення фізичного чи психічного здоров'я, нанесення шкоди його честі і гідності;

2. **сексуальне насильство в сім'ї** - протиправне посягання одного члена сім'ї на статеву недоторканість іншого члена сім'ї, а також дії сексуального характеру по відношенню до дитини, яка є членом цієї сім'ї;

3. **психологічне насильство в сім'ї** - насильство, пов'язане з дією одного члена сім'ї на психіку іншого члена сім'ї шляхом словесних образ або погроз, переслідування, залякування, якими навмисно спричиняється емоційна невпевненість, нездатність захистити себе та може завдатися або завдається шкода психічному здоров'ю;

4. **економічне насильство в сім'ї** - умисне позбавлення одним членом сім'ї іншого члена сім'ї житла, їжі, одягу та іншого майна чи коштів, на які постраждалий має передбачене законом право, що може призвести до його смерті, викликати порушення фізичного чи психічного здоров'я;

Відповідальність за вчинення насильства в сім'ї

Важливо розуміти та пам'ятати, що притягнення до відповідальності особи, яка вчинила насильство в сім'ї, попереджує вчинення насильства в сім'ї у подальшому з боку винної особи, а також з боку інших осіб.

Члени сім'ї, які вчинили насильство в сім'ї, несуть кримінальну, адміністративну чи цивільно-правову відповідальність відповідно до закону.

Здійснення заходів щодо запобігання насильству в сім'ї у межах надання їм повноважень покладається на відповідні підрозділи органів внутрішніх справ; органи опіки і піклування; спеціально уповноважений орган виконавчої влади з питань запобігання насильству в сім'ї.

В органах міліції заходи щодо запобігання насильству в сім'ї здійснюють служба дільничних інспекторів міліції та кримінальна міліція у справах дітей.

Підставою для вжиття заходів вважається відповідна **заява**.

За результатами перевірки заяви (повідомлення) виносять офіційні попередження про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї та ставлять на профілактичний облік осіб які вчинили насильство в сім'ї. Офіційне попередження може бути винесено осудній особі, яка на момент його винесення досягла **16-річного віку**.

У випадках, коли один із членів сім'ї своєю поведінкою систематично (три рази і більше) провокує вчинення насильства в сім'ї і цим самим створює ситуацію, що може призвести до його вчинення, працівниками служби дільничних інспекторів міліції або кримінальної міліції в справах дітей такому члену сім'ї виносять офіційне попередження про неприпустимість віктимної поведінки щодо насильства в сім'ї.

Після отримання офіційного попередження про неприпустимість віктимної по-

ведінки, особа направляється до кризового центру для проходження корекційної програми. Також до особи може бути винесений захисний припис. **Захисний припис** - спеціальна форма реагування служби дільничних інспекторів міліції та кримінальної міліції у справах дітей щодо захисту жертви насильства в сім'ї, яким особі, яка вчинила насильство в сім'ї, забороняється вчиняти певні дії стосовно жертви насильства в сім'ї. Захисним приписом особі, стосовно якої він винесений, може бути заборонено чинити певну дію (дії) у відношенні до **жертви насильства в сім'ї, а саме:**

- чинити будь-які умисні дії фізичного, сексуального, психологічного чи економічного спрямування у відношенні до інших членів сім'ї;
- отримувати інформацію про місцезнаходження в сім'ї;
- відвідувати жертву насильства в сім'ї, якщо вона тимчасово перебуває не за місцем спільного проживання членів сім'ї та інші

Обмеження встановлюються терміном до 30 діб з дня погодження захисного припису з прокурором.

Адміністративна відповідальність за вчинення насильства в сім'ї регулюється нормами статті 173-² Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Вчинення насильства в сім'ї, тобто умисне вчинення будь-яких дій фізичного, психологічного чи економічного характеру

(застосування фізичного насильства, що не завдало фізичного болю і не спричинило тілесних ушкоджень, погрози, образи чи переслідування, позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна або коштів, на які потерпілий має передбачене законом право, тощо), внаслідок чого могла бути чи була завдана шкода фізичному або психічному здоров'ю потерпілого, а так само невиконання захисного припису особою, стосовно якої він винесений, непроходження корекційної програми особою, яка вчинила насильство в сім'ї, - тягнуть за собою громадські роботи на строк від тридцяти до сорока годин або адміністративний арешт на строк до семи діб.

Ті самі дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за одне з порушень, передбачених адміністративним законодавством, - тягнуть за собою громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин або адміністративний арешт на строк до п'ятнадцяти діб.

Особлива увага акцентується **кримінальним законодавством**, щодо порушення прав дітей та вчинення відносно них насильницьких дій з боку батьків. Кримінальну відповідальність передбачено за втягнення батьками неповнолітніх у злочинну діяльність, у пияцтво, у заняття жебрацтвом, азартними іграми. За вчинення легких тілесних ушкоджень при прояві насильства в сім'ї настає кримінальна відповідальність згідно з ст. 125 Кримінального кодексу України. Частина 2 статті 155 Кримінального кодексу України передбачає відповідальність за статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості, вчинені батьком, матір'ю або особою, що їх замінює. Також, санкція ст. 156 Кримінального Кодексу України визна-

чає відповідальність за вчинення щодо малолітньої особи розпусних дій батьком, матір'ю або особою що їх замінює. Кримінальною відповідальністю переслідуються і інші злочини, вчинені при прояві насильства в сім'ї.

Поняття та форми сімейного насильства відповідно до Закону України "Про попередження насильства в сім'ї".

Проект "Забезпечення правової допомоги дітям-сиротам, дітям позбавлених батьківського піклування та особам з їх числа у вирішенні питань соціального захисту та матеріального забезпечення"

ПРОЕКТ «ДОСТУПНА ТА ЯКІСНА ПРАВОВА ДОПОМОГА В УКРАЇНІ»

Canada

Даний Проект виконується в рамках Проекту "Доступна та якісна правова допомога в Україні", який впроваджується Канадським бюро міжнародної освіти за підтримки Уряду Канади та Програмної ініціативи "Права людини та правосуддя" Міжнародного фонду "Відродження"

